



## شاخص‌های جمعیتی ایران در وضعیت هشدار/کاهش ۵۵۰ هزار تولد طی ۵ سال اخیر

دبیر مرکز مطالعات راهبردی جمعیت کشور با بیان اینکه در حال حاضر تمام شاخص‌های جمعیتی ایران در وضعیت هشدار قرار گرفته‌اند، گفت: امید است دولت سیزدهم حمایت از فرزندآوری را در دستور کار قرار دهد و به مصوبه مجلس شورای اسلامی درباره طرح جوانی جمعیت توجه ویژه کند؛ چرا که در صورت غفلت، در هشت سال آینده پنجره طلایی جمعیت در کشور را از دست می‌دهیم و دیگر کاری از دست‌مان بر نمی‌آید.

دبیر مرکز مطالعات راهبردی جمعیت کشور با بیان اینکه در حال حاضر تمام شاخص‌های جمعیتی ایران در وضعیت هشدار قرار گرفته‌اند، گفت: امید است دولت سیزدهم حمایت از فرزندآوری را در دستور کار قرار دهد و به مصوبه مجلس شورای اسلامی درباره طرح جوانی جمعیت توجه ویژه کند؛ چرا که در صورت غفلت، در هشت سال آینده پنجره طلایی جمعیت در کشور را از دست می‌دهیم و دیگر کاری از دست‌مان بر نمی‌آید.

به گزارش نصر، صالح قاسمی پژوهشگر جمعیت در گفت‌وگو با ایسنا، با بیان اینکه جمعیت موضوعی راهبردی و زمینه‌ای است که تمام ساختارهای کشور (اقتصاد و اجتماع تا سیاست) را تحت تاثیر قرار می‌دهد، گفت: جمعیت باید به عنوان مسئله‌ای راهبردی در کشور مورد توجه قرار بگیرد. شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی کشور همیشه از تغییرات جمعیت متأثر می‌شوند.

### "ایران" رکورد دار سرعت کاهش نرخ باروری در سه دهه گذشته

وی با بیان اینکه در حال حاضر جمعیت کشور بیش از ۸۵ میلیون نفر است، اظهار کرد: شاخص‌های جمعیتی کشور رکوردهای نگران‌کننده‌ای را ثبت کرده است به طوری که نرخ رشد جمعیتی ایران حدود ۰.۶ درصد است و پیش‌بینی می‌شود حدود ۱۰ تا ۱۵ سال آینده، نرخ رشد جمعیت صفر درصد و سپس نرخ رشد منفی جمعیت (یعنی کاهش جمعیت) را ثبت کنیم. قاسمی با اشاره به شاخص نرخ باروری افزود: امروز نرخ باروری کشور (میانگین تعداد فرزندان یک زن) به حدود ۱.۶ فرزند به ازای هر زن رسیده است. پایین‌ترین نرخ باروری امروز در تمام منطقه غرب آسیا، شمال آفریقا و منطقه معروف به MENA به نام ایران ثبت شده است که علاوه بر این موضوع، رکورد سرعت کاهش نرخ باروری هم در سه دهه گذشته به نام ایران ثبت شده است و این درحالیست که در سال ۶۵ نرخ باروری ۶.۵ فرزند به ازای هر زن بود.

### سه استان پایین‌ترین نرخ باروری را از آن خود کردند

بنابر اظهارات دبیر مرکز مطالعات جمعیت، نرخ باروری در کلان‌شهرها کمتر از ۱.۵ فرزند است به طوری که نرخ باروری در تهران حدود ۱.۴ فرزند به ازای هر زن است. همچنین استان‌هایی مانند گیلان، مازندران و مرکزی با نرخ باروری حدود ۱.۱ فرزند، پایین‌ترین نرخ باروری کشور را به خود اختصاص داده‌اند.

### کاهش ۵۵۰ هزار تولد طی ۵ سال اخیر

قاسمی با اشاره به شاخص موالید در کشور نیز یادآور شد: در حالیکه در سال ۱۳۹۴ یک میلیون و ۵۷۰ هزار تولد ثبت شد، این میزان موالید سالانه کاهش پیدا کرد و هر سال میزان روند کاهشی هم بیشتر شد تا جایی که در سال ۱۳۹۹ تعداد موالید به حدود یک میلیون تولد رسید؛ یعنی در یک دوره پنج ساله بیش از ۵۵۰ هزار تولد را از دست دادیم. این پژوهشگر گفت: پیش‌بینی می‌شود که روند کاهش تعداد تولدها همچنان ادامه داشته باشد و با توجه به خروج بانوان دهه ۶۰ از سنین باروری و باتوجه به رکود اقتصادی حاکم بر اقتصاد ایران و البته تغییر نگرش‌ها و سبک زندگی خانواده ایرانی، این روند تعداد تولد در خانواده‌ها همچنان ادامه پیدا کند.

### ثبت رکورد جدید سالخوردگی جمعیت ایران طی سه دهه آتی/خطر جمعیت فوق‌سالمند، بیخ‌گوش ایران

قاسمی در ادامه با اشاره به نرخ سالمندی در کشور و با بیان اینکه طبق تعریف بین‌المللی ۶۰ تا ۷۵ سال را سالمند جوان، ۷۵ تا ۹۰ سال را سالمند و بیش از ۹۰ سال را کهنسال می‌نامند، گفت: تمام کشورهای دنیا در حرکت به سمت سالخوردگی جمعیت هستند، اما ایران بدون کسب رشد و توسعه اقتصادی و بدون بهره‌گیری از نیروی جوان و فعال برای توسعه و پیشرفت، وارد فاز سالخوردگی جمعیت می‌شود و این پیامدهای سالخوردگی را برای کشور صد چندان خواهد کرد؛ به طوری که در سه دهه آینده رکورد جدیدی را در سرعت سالخوردگی جمعیت ثبت خواهیم کرد. این درحالیست که اغلب کشورهایایی که امروز در مرحله فوق‌سالمندی هستند، مسیر جوانی تا سالخوردگی و مرحله فوق‌سالمندی را در یک بازه زمانی ۱۲۰ تا ۱۴۰ سال طی کرده‌اند اما ایران مسیر جوانی تا سالمندی جمعیت را در یک بازه زمانی ۳۰ ساله طی خواهد کرد.

وی با بیان اینکه در حال حاضر حدود ۱۰.۵ درصد جمعیت کشور سالمند هستند، گفت: تا سال ۲۰۵۰ میلادی این رقم به بیش از ۳۲ درصد افزایش پیدا خواهد کرد و به این ترتیب در یک بازه زمانی ۳۰ ساله یک کشور فوق‌سالمند یا در مرحله انفجار سالمندی خواهیم بود و از این به بعد نمی‌توان ایران را کشوری جوان خطاب کرد.

دبیر مرکز مطالعات جمعیت تاکید کرد: در حال حاضر تمام این شاخص‌های جمعیتی ایران در وضعیت هشدار قرار گرفته‌اند.

## پیامدهای سالخوردگی جمعیت

وی ادامه داد: سالمندی جمعیت پیامدهای بسیار جدی برای کشور رقم خواهد زد که مهم ترین این پیامدها در حوزه اقتصاد خواهد بود. زمانی که سالخوردگی این میزان از جمعیت را به خود اختصاص می دهد یعنی نیروی کار کاهش پیدا می کند و این درحالیست که ما نیازمند نیروی کار خارجی خواهیم شد؛ وقتی نیروی کار کاهش پیدا کند، تولید ناخالص ملی GDP نیز کاهش و وابستگی ما به واردات افزایش می یابد. با وارد شدن نیروی کار خارجی، خروج ارز از کشور تسریع پیدا خواهد کرد.

### هزینه های درمانی سالمندان 4 برابر جوانان

قاسمی خاطرنشان کرد: با سالمندی جمعیت کشور، هزینه نگهداری، بهداشت و درمان سالمندان افزایش جدی پیدا می کند، به طوریکه مطالعات نشان می دهد یک سالمند چهار برابر یک جوان هزینه های درمانی و بهداشتی دارد.

### صندوق های بازنشستگی و تامین اجتماعی در آستانه ورشکستگی

وی ادامه داد: از سوی دیگر با افزایش سالمندی، صندوق های بازنشستگی مانند تامین اجتماعی در معرض ورشکستگی قرار می گیرند؛ این نهادها امروز بدهکارترین نهادها هستند و به نظر باید ورشکستگی سازمان تامین اجتماعی و صندوق های بازنشستگی را به دنبال افزایش سالمندی پیش بینی کنیم. با افزایش سالمندی، باید سنوات کار و سن بازنشستگی افزایش پیدا کند و به ۷۰ سال برسد. باید مردم مالیات بیشتری بدهند، بیمه بیشتری پرداخت کنند، زیرا در حال حاضر هر ۷ نفری که در سن کار و فعالیت هستند با پرداخت بیمه و مالیات یک سالمند را مدیریت و تامین مالی می کنند اما تا سه دهه آینده هر سه نفر باید هزینه های یک سالمند را پرداخت کنند و فشار زیادی بر روی طبقات اجتماعی و سازمان های حمایتگر خواهد آمد.

دبیر مرکز مطالعات معتقد است که باید از تجارب جهانی استفاده کنیم؛ طبق تجارب جهانی ما دو راهبرد «اعمال مشوق های اقتصادی برای تشویق خانواده ها به فرزندآوری و اصلاح و مدیریت سبک زندگی» را پیش رو داریم.

قاسمی در بخش دیگری از سخنان خود با بیان اینکه سهل انگاری و سوء مدیریت های مختلف باعث شده تا قانون تنظیم خانواده و سیاست های جمعیتی که برنامه ای موقت بود، ۲۵ سال بدون رصد در کشور اجرا شود، اظهار کرد: زمانی که ساختار جمعیتی کشوری به سمت سالمندی پیش می رود، رشد اقتصادی و تولید خالص و ناخالص؛ کاهش پیدا می کند. وی در خصوص سیاست کنترل جمعیت، توضیح داد: قانون تنظیم خانواده (مصوب سال ۱۳۷۲ مجلس شورای اسلامی) قرار بود برنامه ای موقت باشد و پس از پایش تاثیرات مورد اصلاح قرار بگیرد.

دبیر مرکز مطالعات جمعیت ایران با اشاره به این که هشدارهای کارشناسان و دلسوزان جمعیتی در دهه ۹۰ به طور جدی آغاز شد، اظهار کرد: سیاست های کلی جمعیت ۳۰ اردیبهشت سال ۱۳۹۳ اجرایی شد و بعد از این سال قوای سه گانه به اعمال سیاست های حمایت از خانواده ملزم شدند.

قاسمی افزود: دولت دوازدهم در نهایت بی توجهی به سیاست های جمعیتی هیچ حمایتی از خانواده و فرزندآوری انجام نداد و حتی سیاست هایی متضاد با فرزندآوری را هم پیش گرفت. امیدواریم که دولت سیزدهم اجرای قانون حمایت از خانواده را در دستور کار قرار دهد و به مصوبه مجلس شورای اسلامی درباره طرح جوانی جمعیت توجه ویژه کند.

دبیر مرکز مطالعات جمعیت ایران هشدار داد که در صورت غفلت، در ۸ سال آینده پنجره طلایی جمعیت در کشور را از دست می دهیم و دیگر کاری از دست مان بر نمی آید.

خبرگزاری ایسنا